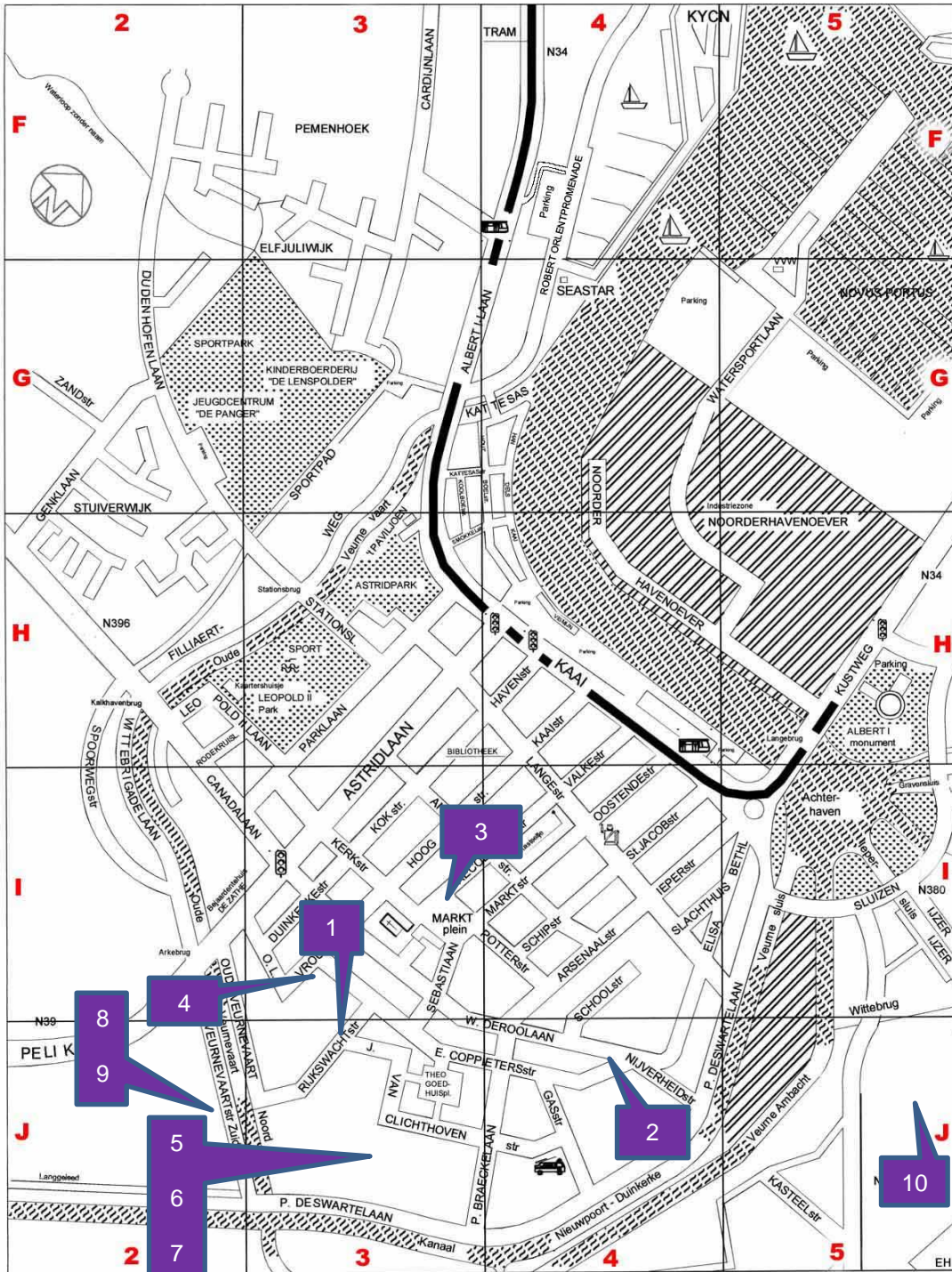

**BEELDHOUWERKEN IN NIEUWPOORT
OP OPENBARE PLAATSEN**

Paul De Coninck en Friede Lox

Stadscentrum - Monoblokwijk - Rusthuizen - Sport Vlaanderen - Kerkhof – Ramskapelle - Ronde

Van 11 tot 14 : Kerkhof – Brugse Steenweg

Van 15 tot 18 : Ramskapelle – Ronde

Stadscentrum

1. Wenende Vrouwen (*Pieter-Jan Braecke - Fernand Vanderplancke*)
2. Jeanne Panne (*Anton Najlepszy*)
3. Nieuwpoorts Visserskruis (*Edmé Bouchardon*)
4. Beeldjes aan de diverse gevels

Monoblokwijk

5. De Kruiwagenvoerders (*Marcel Van de Perre*)
6. Roepende Visser (*Marcel Van de Perre*)
7. De Smid (*Josef-Arnost Gause*)

Rusthuizen

8. Fotografische platen (*Jan Kempenaers*)
9. Twee beelden (*ouderpaar*) ?

Rijkssportcentrum Sport Vlaanderen

10. Levensvreugde (*Fernand Vanderplancke*)

Kerkhof

11. Sirene 2 (*Roel D'Haese*)
12. Grafmonument met medaillon (*Pieter-Jan Braecke*)
13. Bas-reliëf van Hendrik Geeraert (*Pieter-Jan Braecke*)
14. Grafmonument der Oud-Strijders (*Ferdinand Schoup*)

Ramskapelle

15. De herinnering (*Achilles Pauwels*)
16. De Verbroedering (*William Livermore*)
17. Heilig Hartbeeld

Rotonde

18. Golf met Opspringende kinderen (*Ivan Peel*)

1. WENENDE VROUWEN

foto's: paul de coninck

De kunstenaar: PIETER-JAN BRAECKE

Fernand Vanderplancke maakte ervan een afgietsel in 1989 . Het is een bas-reliëf aangebracht op een gevel van het hoekhuis in de Pieter Braeckestraat.

Kunstenaar **Pieter-Jan Braecke** is wellicht één van de bekendste inwoners van de stad Nieuwpoort. Opgeleid aan de Koninklijke Academies voor Schone Kunsten van Brugge en Leuven, en nadien in de Brusselse ateliers van beeldhouwer-ornemanist Georges Houtstont en beeldhouwer Paul de Vigne, vestigt **Pieter-Jan Braecke** zich op zijn beurt in de hoofdstad, waar zijn goeie vriend, de art nouveau architect Victor Horta, het reeds bestaande atelier in 1901 uitbreidt met een woonhuis.

Pieter-Jan Braecke leverde vooral 'architecturaal' beeldhouwwerk af, geïntegreerd in openbare gebouwen zoals de Koninklijke Militaire School en de Triomfboog van het Jubelpark, of kerken in Brussel, Oostende en Nieuwpoort. Na de eerste wereldoorlog legde hij zich toe op de realisatie van herdenkingsmonumenten.

Teneinde van zijn levenswerk een tastbare getuige na te laten schenkt hij aan het stadsbestuur tal van oorspronkelijke gipsen modellen van zijn beelden.

In augustus 1938, slechts enkele weken voor zijn overlijden, brengt hij een bezoek aan het museum dat zijn naam droeg, gevestigd in de bovenzaal van de stadshalle. Kort na het uitbreken van de oorlog echter, wordt de stadshalle getroffen door een vliegtuigbom en wordt de verzameling gipsen beelden zwaar - ten dele onherroepelijk - beschadigd.

Dankzij bijkomende schenkingen van zijn weduwe in 1951, slaagt de toenmalige stadsconservator Karel-Romaan Berquin erin om in 1956 een nieuw Braeckemuseum open te stellen in het heropgebouwd Hôtel de l'Espérance, thans beter gekend als 't Kasteeltje, op de hoek van de Langestraat en de Hoogstraat. Omstandigheden leiden in 1972 tot de definitieve sluiting van dit museum, waarop de gipsen beelden worden opgeslagen in de kelder.

In 1988 slaagt archivaris-conservator Paul Bourgois erin de luister van deze collectie

te evoceren tijdens de 16de Culturele Veertiendaagse, in een tentoonstelling met enkele nog gave gipsen beelden uit eigen collectie, een aantal beelden en voorwerpen in bruikleen en een uitvoerige fotoreportage waarin een goed beeld van de omvang van de verzameling wordt weergegeven.

Twintig jaar later, in 2008, startten de kunsthistorici-archeologen Catheline Metdepenninghen en Marcel Celis, beiden erfgoedconsulenten bij het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, met medewerking van stadsarchivaris Walter Lelièvre een wetenschappelijk onderzoek naar dit kunsthistorisch belangrijke ensemble. Het onderzoek resulteerde in het voorjaar 2010 in een lijvige monografie over **Pieter-Jan Braecke** en zijn legaat aan Nieuwpoort, in de reeks M&L Cahiers. Wat de verzameling gipsmodellen betreft diende niet alleen de merkelijke verslechtering van hun staat van bewaring te worden vastgesteld, maar ook de spoorloze verdwijning van meerdere beelden en modellen 'in overheidsbezit'.

2. JEANNE PANNE

foto's: paul de coninck

De kunstenaar: ANTON NAJLEPSZY (°Genk 1928 - +Genk 08.12.2005)

Het beeld staat opgesteld in het plantsoen tussen de Willem De Roolaan en de Emiel Coppietersstraat.

Jeanne de Deyster, beter bekend als Jeanne Panne, de heks van Nieuwpoort, werd op 16 mei 1650 veroordeeld tot de brandstapel.

Haar vader Jan de Deyster, uit Sint-Joris, had al de naam een tovenaarszoon te zijn. Jeanne de Deyster trouwde in 1617 met Jan Panne. Jan Panne was bakker en baatte een bakkerij uit in de Sint-Mariestraat, de huidige Recollettenstraat. Het was een vruchtbaar huwelijk, Jeanne bracht elf kinderen ter wereld.

Jeanne was niet ongeletterd. Ze was een gewiekst handelaarster die het niet als een zwaar vergrijp beschouwde de belasting op de tarwe te ontduiken.

Haar man overleed toen ze vooraan in de vijftig was. Ze verloor tien van haar kinderen, ze stierven een natuurlijke dood. In 1650 was alleen Joorkin nog in leven.

De natuur had haar ook niet verwend. Ze had geboortevlekken aan de slapen en op de dij, haar lichaam vertoonde sporen van ettergezwollen en onder haar rechter wenkbrauw had ze "een roode ronde pleck".

In 1648 stond Jeanne Panne op het punt te hertrouwen met Frans de la Banst uit Pervijze. De ondertrouw had reeds plaatsgehad en de tortels vierden dit bij kaarslicht. Ze stond op en ging, zonder een woord te zeggen, in het donker naar de winkel waar ze een korte tijd bleef. Voor zich uitstamelend kwam ze terug in de kamer en vertelde aan haar verloofde dat de geest van haar overleden man haar stom zou maken indien ze hertrouwde. Het huwelijk bleef uit.

Het waren ongetwijfeld Jan Jacobs en de moeder van Ryckewaert Schroo die Jeanne Panne als heks aanklaagden. Zowel Ryckewaert Schroo als de dochter van Jan overleden na een bezoek van Jeanne. Na haar aanhouding werd ze op 10 mei 1650, door de burgemeester en schepenen, naar de pijnbank verwezen. Vooraleer ze op 12 mei in de halsband geplaatst zou worden, werd ze nog onderzocht door de heer Andries "exploicteur criminele der stede Brugge" die onder haar rechter wenkbrauw een ronde vlek ontdekte die ongevoelig bleek te zijn voor de speldenprikken die hij aanbracht. Het stigma diabolicum, het teken dat Jeanne Panne een pact gesloten had met de duivel, was gevonden. Na een laatste poging de duivel uit te drijven, werd Jeanne Panne om 11 uur 's avonds in de halsband geplaatst.

Nadat ze op het heilige kruis gezworen had aan de duivel te verzaken en de genade van god afgesmeekt had, werd Jeanne Panne op 13 mei 1650 uit de halsband verlost.

Op 14 mei bevestigde zij "libre ende buuten torture" haar bekentenissen. Nog dezelfde dag werd ze veroordeeld tot de brandstapel. Het vonnis werd uitgevoerd op 16 mei 1650. De kosten van het proces vielen ten laste van de veroordeelde, haar goederen werden aangeslagen.

De kunstenaar: ANTON NAJLEPSZY

Beeldhouwer-kunstkoperdrijver **Anton NAJLEPSZY** werd op 11 oktober 1928 uit Poolse ouders in Genk geboren. Vergroeid met de Limburgse zeden en gewoonten 'meent' hij zich enkel op cultureel vlak met zijn Poolse voorouders verbonden. Het bloed kruipt echter waar het niet gaan kan en van een eerste reis naar het land van zijn voorzaten, in 1975, kwam hij moreel ontdaan terug. Melancholisch van natuur - wat hij een typisch Poolse trek noemt - volgden enkele zeer droeve werken.

Zijn opleiding kan men in één zin samenvatten: naast wat avondcursussen volgde hij een stage in de abdij van Maredsous. Maar het was meer dan toereikend om - als grote bewonderaar van de Engelse beeldhouwer Henri Moore - met ingeboren Poolse kei koppigheid en een weergaloos doorzettingsvermogen (aangemoedigd bovendien door de Genkse dichter Piet Vandelloo) een techniek te veroveren en een stijl te ontwikkelen die velen hem benijden mogen. Van beroep destijds hoogdruklasser, bekende hij zich als kunstenaar spontaan voor de kopermaterie, die hij zondermeer fascinerend noemt en waarin de donkere slag van de hamer een

speelse gloeiing tovert. De techniek die hij toepast is in ons land enig. Zonder hulp van matrijzen met geen andere werktuigen dan hamer en beitel drijft hij zijn beeldhouwwerken rechtstreeks uit de koperen plaat, wat t.g.v. een tentoonstelling te Dinant (de regio van de koperbewerkeren) de zeldzaam geworden beoefenaars van deze edele ambacht perplex deed staan. Technisch gaaf en origineel van vinding kan men in zijn vroegere oeuvre evenwel de invloeden van Henri Moore en van Jo Verwilghen, zijn belangrijkste leermeester, nawijzen. Doch zulks is veeleer een verdienste dan een verwijt. De officiële kritiek kent hem ongetwijfeld talent toe. Dat hij ambachtelijk veel in zijn mars heeft, beaamt men ook. De 'grote' kritiek benaderde zijn werk evenwel weifelend, omdat **Anton Najlepszy** zich bewust distantieert van de officiële orthodoxie. De grote, vranke, vrije explosie van spontane, ongenueanceerde bewoordingen moet in eigen land nog gedeeltelijk komen. Daarom onthaalden wij het bericht, dat aan **Najlepszy** door de 'Vereniging der Vrienden van de Schone Kunsten' te Warschau een erediploma werd toegekend voor de hoge kwaliteit en de artistieke waarde van zijn koperdrijfwerk, met des te meer vreugde. Niet minder gelukkig maakte ons de persmededeling dat hij door de Zwitserse Sankt-Georg-Academie werd uitgenodigd om er regelmatig als gastleraar-kunstkoperdrijver colleges te komen geven. Ongenuanceerd in alle opzichten was de recensie van H.N. in 'Het Laatste Nieuws' t.g.v. een expositie van **Najlepszy** in de 'Antiqua' te Genk in 1971: "Het is de tentoongestelde werken aan te zien dat de kunstenaar het wil hebben van in alle schoonheid gedreven koper, dat overigens alleen maar kan ontsierd door overdadige bewerking en verarmende belading. In het werk van deze kunstenaar raadt men nog de tekening die aan de oorsprong zat en men ziet hoe handig het materiaal werd opgehaald, gedreven door de hand van een vakman, die in dit kunstambacht de kunstzinnige inspiratie naar onberispelijke ambachtelijke werkvormen veruitwendigt. Even oprecht klinkt de toon van René Veestraeten n.a.v. een tentoonstelling in 1976: "**Anton Najlepszy** is met dit werk ergens gekomen, maar toch is dit het einddoel niet. Het is de man moeilijk nog aan te zien dat hij als eenvoudige gastarbeider begonnen is, met taaie volhoudendheid zijn hobby heeft doorgezet en nu een peil heeft bereikt dat ik bijna professioneel zou durven noemen. Hij zoekt en experimenteert, drijft de halve - millimeter - dikke plaat bijna rond, de figuren zwellen naar buiten. Ik zie hem nog eindigen bij de volledig gedreven vrije figuur. En dat voor een kunstenaar die van zijn eerste liefde (de terra cotta) langs het kopergieten tot deze uitermate verfijnde vorm van kunstambacht opklom. Letterlijk vertaald betekent **Najlepszy** 'Het Beste'. Niemand zal dit in verband met zijn prachtige koperfiguren in twijfel kunnen trekken. "Koper is aangewezen op kleuren" vertelt de kunstenaar. "De hittegraad van het lasvuur geeft de gewenste kleurschakeringen. Maar dat is een technische kwestie". Dat zijn stijl in de loop der achttien voorbije jaren evolueerde, ligt voor de hand. Figuratief of abstract, religieus of profaan, op elke nieuwe tentoonstelling erkennen we in hem de ambassadeur van een kunst, waarvan hij één der meest sublieme vertegenwoordigers is. Een kunstenaar van formaat, die leeft door en voor zijn werk. Groeps- en/of individuele tentoonstellingen in Genk, Mol, Hasselt Lommel, Brussel, Kapelle-op-den-Bosch, Peer, Kortrijk, Waregem, Tongeren, Dinant, Wezel, Haasrode, Sint-Truiden, Zolder, e

.a.; Individuele tentoonstellingen in de Stara-Kordegarda-galerij in Warschau (herfst 1975); Werken in privéverzamelingen in België (Genk, Lanaken, Hasselt, Brussel, Brugge, Kortrijk), Nederland, Frankrijk, Zwitserland, Verenigde Staten en Australië.

Bron: www.hasel.be

3. NIEUWPOORTS VISSERSKRUIS

foto: paul de coninck

Dit beeld hangt sinds 14 mei 1939 in het Ankerstraatje op de hoek met de Hoogstraat. Het Christusbeeld is gemaakt in gietijzer naar een afgietsel in kunsthout van het originele model van kunstenaar **Edmé BOUCHARDON**. Het is 1 meter hoog en weegt 45 kilogram. Het initiatief tot het plaatsen van het kruis kwam van onderpastoor Pieter Declercq die woonde tussen de vissers in de Hoogstraat. Aan de inwoners van de Hoogstraat, waar hoofdzakelijk vissers woonden, werd gevraagd om voor de aankoop van het kruis een financiële bijdrage te geven.

De tekst, bevestigd onder het kruis werd opgesteld door E.H. Pieter Declercq. De tekst luidt :

“Van oorlog en wee, van rampen op zee, van storm en onweer, verlos ons o Heer”

Deze smeekbede voor de vissers is een bijzonder rake samenvatting van het Nieuwpoortse verleden. Elke visser kende deze spreuk. Eerbiedig werd er gegroet wanneer men het beeld passeerde.

Bron: zone-Nieuwpoort.be/visserskruis.html

De kunstenaar: EDMÉ BOUCHARDON, (geboren 29 mei 1698 te Chaumont-overleden 27 juli 1762 in Parijs) was een Frans beeldhouwer die een voorloper van het Neoclassicisme was. Zijn beeldhouwwerken zijn gekarakteriseerd door een geschoolde combinatie van Romaansklassieke technieken en eigentijdse motieven.

Bouchardon studeerde bij Guillaume Coustou en won in 1722 de Prijs van Rome. De volgende tien jaar woonde hij in Rome, waar hij marmeren replica's maakte van antieke beelden alsook van vele bustes.

Na zijn terugkeer naar Frankrijk werd hij de beeldhouwer van Louis XV met veel-betekenend werk voor de koninklijke residentie. Nochtans begon hij zijn carrière als een kunstenaar van het classicisme. **Bouchardon** leverde ook werk af met rococo karakteristieken. De “Fountain of the Seasons” (1739–45) in de “rue de Grenelle” in Paris is een nauwgezet werk met historische taferelen versierd met reliëfs, en beelden van de seizoenen en een verpersoonlijking van Parijs. De versieringen met “putti” tonen de invloed van de Rococo. “Cupid Cutting His Bow from the Club of Hercules” (1739–50) is een klassiek werk dat nu tentoongesteld is in het Louvre. **Bouchardon's** bronzen ruitersstandbeeld van Louis XV (1748–62) dat eens in het midden van Place de la Concorde stond werd vernietigd gedurende de Franse Revolutie.

Bron: *Britanica*, vertaling : paul de coninck

4. BEELDJE AAN DIVERSE GEVELS

foto: paul de coninck

Het kleine Mariabeeld met kind op de arm (50 cm) staat op het hoekhuis van de Kerkstraat met de Kokstraat.

foto: paul de coninck

Het Heilig Hartbeeld met hoogte van 50 cm prijkt in de Marktstraat boven de korbogen doorlaat van de Ankerstraat.

Monoblokwijk

5. DE KRUIWAGENVOERDERS

foto: paul de coninck

Deze twee beeldhouwwerken van staan opgesteld op het pleintje in de Oude Veurnevaartstraat.

De kunstenaar: MARCEL VAN DE PERRE

In de vernieuwde wijken Monobloc en Korea staan drie indrukwekkende beelden, afkomstig uit de vroegere steenbakkerij Florizoone langsheen de Brugse Vaart, waar vóór Wereldoorlog II, in het alom bekende kunstatelier menige befaamde beeldhouwers kwamen boetsen, modelleren en mouleren omwille van de daar rijkelijk voor de hand zijnde “terracotta”-klei.

Twee imposante mannenbeelden stonden toen aan weerszijden van de ingangdeur van een daar alleenstaand, in een mengsel van pseudo-stijlen opgetrokken gebouw, eertijds de herberg “Vogelsteen”, achter het bureel van het bedrijf.

Het waren twee noeste, torsende “Kruiwagenvoerders”, symbool van het zwaar labuur toen verricht door generaties en generaties arbeiders, bij het delven en wegvoeren van de vaste, veie klei.

Thans nemen die twee beelden de ereplaats in, op het pleintje, dicht bij de Oude Veurnevaart, met rondom de ordentelijk gerijde huizen, met ook hier en daar hoge populieren.

Op het voetstuk van beide beelden leest men de naam die vanzelfsprekend de auteur is van die kunstgewrochten, spijs alle controverse die oprees bij het plaatsen ervan.

Dit beweerde ook en met recht, heemkundige Jules Callenaere, gans overtuigd van wat hij vooruitbracht: hij werkte immers een elftal jaren in de steenbakkerij en heeft er dus vele kunstenaars zien komen en gaan. Hij leerde eveneens tamelijk goed beeldhouwer **Marcel Van de Perre** kennen, geboren te Gent in 1908 en er overleden in 1969; hij verbleef maar een paar jaar in Nieuwpoort (Kokstraat 35) aldus de tijdspanne om de twee Kruiwagenvoerders te realiseren. Achteraf werd **Marcel Van de Perre** professor aan de Stedelijke Academie van Gent.

Jules Callenaere wist met zekerheid dat André Van de Walle uit Ieper en Theo Corteel uit Oostende meegeholpen hebben aan de moulage van de twee beelden.

Met de beelden van de kruiwagenvoerder in het hartje van deze volksrijke buurt te plaatsen wilde het stadsbestuur hulde brengen aan de zo velen die in de loop der jaren in de steenbakkerijen ten koste van zware inspanningen hun bete brood verdienden.

MARCEL VAN DE PERRE schijnt ook meegewerkt te hebben aan het Albertmonument – ingehuldigd in 1938 – waarvan echter de beroemde Karel Aubroeck uit Temse de ontwerper en creator is. In zijn eigen atelier ontstond het levensgrote ruitbeeld van de Koning en ook de vele bas-reliëfs van de ruime rotonde zijn van zijn talentvolle hand. Ten slotte heeft heemkundige Jules Callenaere zich in verbinding gesteld met de oudste dochter van de beeldhouwer, Mevrouw Jansens-Vandeperre, wonende te Mariakerke bij Gent. Ze bezat in het kunstatelier van haar vader twee foto's van de foto's van de Kruiwagenvoerders!

6. ROEPENDE VISSER

foto's: paul de coninck

Het beeld staat op een pleintje in de Emiel Coppietersstraat.

De kunstenaar: MARCEL VAN DE PERRE.

Het Vissersbeeld uit terracotta van kunstenaar **Marcel Van de Perre** is een erkenning aan de Nieuwpoortse vissersbevolking.

7. DE SMID

foto: paul de coninck

Beeld van kunstenaar **JOSEF-ARNOST GAUSE** staat sinds 1949 in de Van Clichthovestraat.

Een derde en eveneens stoer beeld prijkt thans in de kleine enclave in de Van Clichthovestraat. Het is "De Smid" van de Tsjechische beeldhouwer **Josef-Arnost Gause**. Zo staat zijn naam gebeiteld op de sokkel met als datum 1949.

Josef-Arnost GAUSE (°Split Lucac, Tsjecho-Slowakije, 23 maart 1910 - +Ontario, 1989) was een Tsjechische beeldhouwer uit de 20e eeuw die in België woonde en in 1950 uitweek naar Canada. Gause huwde Olga Florizoone,

de dochter van Albéric Florizoone, burgemeester van Oostduinkerke. Hij kan bogen op menige waardevolle creaties en veel religieuze sculpturen. De meest bekende religieuze sculpturen zijn: de begijnhofkapel in Diksmuide, de Kruisweg binnenin en het Kruisbeeld boven het altaar in de St.-Bernarduskerk te Nieuwpoort-Bad, het Christusbeeld aan de torengewel van de Sint-Niklaaskerk in Oostduinkerke. **Gause** vervaardigde ook vele kleine sculpturen in terra cotta of in brons: vissers te paard, dansende vrouw met tamboerijn (1946), paard aangevallen door een tijgerin (1943). Ook heeft hij het hoofd van de naoorlogse eerste minister wijlen Achiel Van Acker in beeld gebracht. De vader van wijlen Jules Callenaere was bij de afvaardiging die het

kunstwerk bracht naar het hoekhuis op de St.-Annarei te Brugge, thans de Meer-mangalerij. De Nieuwpoortse schilder, aquarellist en beeldhouwer Rik (Michel) Bollion heeft jaren met Gause gewerkt. Een pléiade beeldhouwers met illustere namen heeft verder een bijzondere faam aan het Kunstatelier gegeven: Karel Lateur, Constandt Permeke, Maas uit Oostende, Strubelle (beelden boven Casino en Post te Oostende), Dupagne, Pierre Caille, Koos van der Kaaij – die enige tijd in Nieuwpoort gewoond heeft – Daniël Devriendt uit Wilskerke, thans wonend in Argentinië. Allen worden hier summier vernoemd, maar ze vormen de basis van een verdere studie van een zeer belangrijk deel van Nieuwpoorts kunstpatrimonium, dat nog blijft naleven in onze herinnering, vooral dat in datzelfde atelier ook allerhande kunststenen en tegels ontworpen en gebakken werden, als deze van de Basiliek van Koekelberg, waarvan wijlen ingenieur – architect Carl Steyaert – de uitvinder en brevehouder was.

Alle kunstgeplogenheden aldaar behoren tot het verleden en ook de ganse steenbakkerij, gebouwd in 1899, toen genaamd “Briqueteries Mécaniques Nieuport et Extensions”, 1911 gekocht door de familie Florizoone uit Oostduinkerke, die het bedrijf tot hoge bloei bracht met de twintiger jaren als hoogtepunt en aldus bestendig werk bezorgde aan vele mensen van Nieuwpoort en omliggende.

Helaas werden die gebouwen gesloopt zodat er zelfs geen sprake meer kan zijn van voer voor industriële archeologie. Op een bronzen plaat onderaan het beeld van de smid staat geschreven: *“De renovatiewerken aan de wijk Monobloc werden uitgevoerd in de periode 1981 – 1987 onder het bestuur van Burgemeester – Senator Georges Mommerency”*. Laten we opmerken dat het door toedoen van dhr. Mommerency is dat zowel de kruiwagenvoerder als de smid aan het stadsbestuur werden overgedragen.

Rusthuizen

8. FOTOGRAFISCHE PLATEN

foto: paul de coninck

Dit werk is bevestigd aan de gevel van het nieuwe rusthuis ‘De Zathe’.

De kunstenaar: JAN KEMPENAERS [°1968, Heist-op-den-Berg, België] wordt wel eens de 'fotograaf van de leegte' of de 'fotograaf van de non-plaatsen' genoemd. Zijn foto's tonen vaak alledaagse plaatsen, plekken die ons zo vertrouwd zijn, dat we ze niet meer opmerken. De meeste van zijn opnames zijn gemaakt in België, maar bijvoorbeeld ook Parijs en Sarajevo ontsnappen niet aan zijn lens. Panoramische kleurenfoto's met een uitzonderlijke scherpte en een overzichtelijke en heldere ruimtelijkheid, tonen randstedelijke gebieden, waar dikwijls geen levende ziel te bespeuren valt. Op het eerste gezicht stellen deze foto's niet veel voor, behalve leegte. Maar eigenlijk zijn ze overal, één en al voor- en achtergrond. De verschillende onderdelen zijn allemaal even scherp weergegeven, zelfs wanneer ze heel klein of ver van de lens verwijderd zijn. **Kempenaers** beperkt zich niet tot één facet van de werkelijkheid, hij vertrekt daarentegen vanuit de complexiteit van de realiteit. Het onderwerp, vaak de [sub]urbane omgeving, wordt volledig getoond, op de meest directe wijze. Het fascinerende aan zijn werk is dat je telkens nieuwe lagen en andere accenten ontdekt. Uit elk beeld spreekt een gemeenschappelijk idee, die een lijn van gedachten start. In 1999 kreeg de kunstenaar van de provincie Antwerpen de opdracht om een fotografisch documentair verslag te maken van het polderdorp Doel en de havenuitbreiding. In het verslag is maar weinig te merken van de sociale en politieke strijd die al jaren wordt geleverd in het dorp: de afwezigheid van de mens is opvallend. De landschappen zijn daarentegen tussenzones, plaatsen waar cultuur en natuur wedijveren om een beperkte ruimte. Cultuur en natuur lijken er naast, tussen, over en op elkaar te leven. **Kempenaers** neemt hier afstand van het anekdotische van het gegeven. De scherpe, panoramische opnames focussen op de complexiteit van de wereld en de geïndustrialiseerde maatschappij.

Bron: m hka

9. TWEE BEELDEN

foto's: paul de coninck

Deze twee beelden staan aan de ingang van het voormalige rusthuis 'De Zathe'.

De kunstenaar is onbekend.

Sport Vlaanderen

10. LEVENSVREUGDE

foto's: paul de coninck

De kunstenaar: FERNAND VANDERPLANCKE

Het kunstwerk:

Dit houten kunstwerk met hoogte van 2m50 staat op een bakstenen sokkel in de tuin van het Sport Vlaanderen – Wittebrug sportcentrum gelegen aan de

Brugse Steenweg. Op een marmeren plaat leest men de volgende tekst :

“Levensvreugde, een hulde aan de 200.000 vrijwilligers in de Vlaamse Sportwereld”.

Het rijksportcentrum Sport Vlaanderen (voordien Bloso) – Wittebrug werd op 2 juli 1979 officieel ingehuldigd door Mevrouw Rika De Backer – Van Ocken, Minister van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Zaken en de Heer Georges Mommerency, burgemeester van de stad Nieuwpoort.

Kerkhof

11. SIRENE 2 - Privébezit

foto: friede lox

Langs één van de wandelgangen, in de schaduw van een boompje op het nieuwe gedeelte van het kerkhof, prijkt sinds mei 1996 een stenen beeld op een platte grafzerk. Het lijkt verloren tussen de andere zerken omdat het ‘anders’ is. De grafsteen - de sokkel - functioneert structureel als deel van het beeld en isoleert het tegelijk van de omgeving. Het stelt *een zeemeermin* voor. In 1951 maakte de kunstenaar, in de korte periode toen hij in steen kapte, twee beelden met dezelfde naam. Het eerste – ‘Sirene 1’ - uit marmer gekapt staat in het Middelheim te

Antwerpen. Het tweede - 'Sirene 2' - ook een 'pièce unique' kreeg door de kunstenaar zelf, **Roel D'Haese**, direct al zijn bestemming: het werd op zijn graf geplaatst met de bedoeling dat na zijn overlijden iedereen ernaar zou kunnen komen kijken. Beide sculpturen uit een drang geboren, verwijzen naar een innerlijke levenskracht en zijn geladen met de vitaliteit van leven en dood. De naam 'Sirene' is als vormelijk en inhoudelijk element in het beeld aanwezig. Was zij geen demonisch wezen uit de Griekse mythologie, half vrouw, half vis, dat de voorbijvarende door haar betoverend gezang probeerde te lokken en te doden...? Het contrast van de ruwe steen en de sierlijke houding van de mooie verderfelijke verleidster straalt door haar blik verstilling uit en brengt evenwicht in het geheel. Voelde de kunstenaar toen al die innerlijke band met de zee, met het bijzondere licht van de badplaats waar hij nadien nog zoveel levensjaren doorbracht?

De kunstenaar: ROEL D'HAESE

Roeland (Roel) D'Haese zag het levenslicht te Geraardsbergen op 26 oktober 1921. Vanaf zijn prille jeugd, hij was amper 9 jaar oud, sneed hij beeldjes uit hout. De passie vergde stielkennis, die hij, als 15 jarige jongeling, kreeg van Jef Somers. De modelleerlessen in steenkappen volgde hij, van 1938 tot 1942, in het atelier van Oscar Jaspers aan het Hoger Instituut Ter Kameren. Al miskende **Roel D'Haese** de kunststromingen van die tijd, toch getuigen zijn grillig onverwachte gedochten van doorgedreven abstraherend surrealisme. Het is in die periode dat hij in steen kapte zodat hem in 1954 de *Prijs van de jonge Belgische Beeldhouwkunst* werd toegekend.

Nadien leerde hij alle technieken en andere materialen bewerken. Met de verloren was techniek ondervond hij meer mogelijkheden. Door het samenbrengen van brok-sculpturen kregen zijn beelden een solide vorm die steeds verwezen naar een eigen innerlijke levenskracht. Nauw aansluitend aan zijn sculptuur, verzorgde hij, tussen 1957 en 1980, ook een uitgebreid grafisch werk.

Om gezondheidsredenen kwam **Roel D'Haese** in 1964 in Nieuwpoort-Bad wonen. Hier vond hij rust om ruimte te scheppen voor nieuw werk. Hij creëerde enkele grootse beelden. 'The song of Evil', een ruitbeeld is één van zijn meesterwerken. 'Het monument voor Jan de Lichte', bestemd als hulde aan Louis Boon, lokte een rel uit en werd in 1981 geweigerd door de stad Aalst. Het kwam ten slotte in 1987 in het beeldenpark Middelheim te Antwerpen terecht. Zes jaar voordien, in 1981, kreeg **Roel D'Haese** een eredoctoraat aan de Rijksuniversiteit te Gent. Hij kreeg nationale en internationale erkenning. Doch de vele prijzen en tentoonstellingen in binnen- en buitenland gingen in Nieuwpoort onopgemerkt voorbij. De kunstenaar zocht ook geen contact met de Nieuwpoortse werkelijkheid.

D'Haese stierf te Brugge op 18 mei 1996. Hij werd begraven te Nieuwpoort. Eén van zijn stenen beelden 'Sirene 2' werd op zijn graf geplaatst.

Tekst: Friede Lox

12. GRAFMONUMENT MET MEDAILLON

foto: paul de coninck

De kunstenaar: PIETER-JAN BRAECKE

Pieter BRAECKE was een echte Nieuwpoortenaar, wagenmaker van beroep, gehuwd met Sophie Pauwels en vader van beeldhouwer **PIETER-JAN BRAECKE**. Deze laatste beeldde het medaillon van zijn vader dat het grafmonument, twee rechtopstaande verenigde kruisen op half cirkelvormige sokkel, van zijn beide ouders versiert. Het bestaat uit een wit marmeren hoofd omgeven met donkergekleurde cirkelvormige lauwerkrans. Het bevindt zich op het Nieuwpoortse kerkhof - blok 5.

Tekst: Roger Dansercoer

13. BAS-RELIEF VAN HENDRIK GEERAERT

foto: paul de coninck

Dit werk is een kunststenen portretmedaillon van *H. GEERAERT*, de held der overstrooming en werd beeldhouwd omstreeks 1925 door **PIETER-JAN BRAECKE**. Het werk werd geïntegreerd in het monument van de oud-strijders dat ontworpen werd door kunstenaar **FERDINAND SCHOUPE**.

Samen met andere oud-strijders van beide Wereldoorlogen werd zijn stofelijk overschot op 12 november 1959 bijgezet onder het WO I-monument *Aan onze Helden*.

Het werk staat op de stedelijke begraafplaats - blok B.

14. GRAFMONUMENT DER OUDSTRIJDERS

foto: paul de coninck

Vóór het monument van H. Geeraert liggen 23 oudstrijders begraven. De gedenkzuil voor H. Geeraert en de militaire slachtoffers (W.O. I) is gemaakt uit witte natuursteen bestaat uit een zuil op een sokkel tegen een brede, lage muur. De zuil is met een kruis bekroond waarover een lijkwade hangt. Op het kruis zijn medaillons aangebracht en op de grond staan natuurstenen waakvlammen.

'Hier rusten de stoffelijke overblijfselen van Oudstrijders 1914-18 en 1940-45' is de tekst op de gedenkplaat neergelegd op de tweede trede van het monumentale witte kunststenen grafmonument der oudstrijders *'Aan onze helden'*.

Het kunstwerk: Gedenkteken uit

witte natuursteen. Op een platform met drie treden en afgeschuinde hoeken staat een brede lage muur. Hiertegen is een gecanneleerde zuil, bekroond met een kruis, op een rechthoekige sokkel geplaatst. Over het kruis hangt een lijkwade, die sierlijk gedrapeerd over de zuil heen in een gebogen lijn uitloopt op de sokkel. Op het kruis zijn een aantal decoratieve medaillons aangebracht. Opzij van de sokkel staan in natuursteen uitgevoerde waakvlammen. Op de sokkel van de zuil: in reliëf "Aan onze Helden", in het midden de portretbuste van Hendrik Geeraert in vlakreliëf, met zijn naam rechts van het portret. Het reliëf is gevat in een bronzen omlijsting, waarop de volgende tekst is aangebracht: *"H. Geeraert de Held der Overstroming"*. Op de lage muur: de namen van de gesneuvelden. Op de zwartglazen plaat vooraan: *"Hier rusten de stoffelijke overblijfselen van Oud-strijders van 1914-18 en 1940-45"*, versierd met een klimmende leeuw en de nationale driekleur. H. 347 cm x Br. 504 cm x D. 200 cm.

Architect: **FERDINAND SCHOUP** (Ninove 1883-Gross-Rosen 1944).

Bron: JABOBS M., "Zij, die vielen als helden", Brugge, 1996, 2 delen - Uitgave Provincie West-Vlaanderen

Ramskapelle

15. HERINNERING - privé bezit

foto: friede lox

Het beeldje heeft als naam “**Herinnering**”. Het werd gemaakt in 2005 door **Achiel PAUWELS**. Het siert een grafzerk op het kerkhof van Ramskapelle.

Het is gemaakt in steengoed of een vorm van keramiek, dat wordt gemaakt van een kostbare klei-soort - gresklei- die kan worden afgebakken bij hogere temperaturen

(1200-1300°C). Hierbij versintert de klei, nadat keukenzout of soda aan het bakproces is toegevoegd. Keramiek wordt pas steengoed genoemd als het op een temperatuur van meer dan 1200 graden Celsius is gebakken.

De kunstenaar: **ACHIEL PAUWELS**

Achiel PAUWELS, geboren in 1932 in Gent, is een beeldhouwer en sculpturaal keramist. Reeds als kind was **Achiel Pauwels** dagdagelijks aan het knutselen en het fantaseren. Hij volgde in 1946 een opleiding in het Hoger Instituut Sint-Lucas Gent, kreeg er in 1952 de Grote Prijs en in 1954 werd hij laureaat van de Prijs Kunstambachten Baron van Ackere.

In 1957 werd hij leraar aan de Academie van Eeklo. **Achiel Pauwels** heeft toen de erkenning gekregen die hij verdiende. De doorbraak kwam toen hij in 1965 in de Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen werd aangesteld als de opvolger van Olivier Strebelle. Hij was, zowel in Antwerpen als in Eeklo, een leraar kameraad. Beoefende de fantastische kunst en heeft altijd belangstelling gehad voor verschillende artistieke disciplines, zoals smeedkunst of glasramen. Via het boetseren kwam hij bij figuratieve keramiek terecht en leerde de wonderen der beperktheid kennen.

Onverdroten boetserend en tekenend, glazurend en bakkend, werd hij geconfronteerd met de twee fenomenen die hem het nauwst aan het hart lagen: de religieuze kunst en de keramieksculptuur. Hij benaderde zo'n onderwerp toch altijd op een menselijke manier. Voor hem is een 'piéta' gewoon een moeder die haar zoon verliest. Dat is al dramatisch genoeg. Met het religieuze heeft **Achiel Pauwels** altijd een sterke binding gehad. Zeer vroeg werd hij aangesproken door de Romaanse en de gotische sfeer. De oude christelijke heiligenverering en de Mariadevotie, ook in

Vlaanderen een traditie, naast de H. Franciscus-met-de-vogel-op-het-hoofd, hebben hem herhaaldelijk geïnspireerd. **Pauwels** is één van de weinige beeldhouwers die nog opdrachten aanvaardde en uitvoerde. Iedere opdracht was voor hem een uitdaging en een aanleiding tot nieuwe bezinning.

In 1961 won **Achiel Pauwels** dan de Europaprijs voor religieuze beeldhouwkunst.

Deze keramieksculptuur, die zich met eigen componenten naast de traditionele beeldhouwkunst ontwikkelde, veroverde in de jaren zestig en zeventig een internationale faam en domineerde op Europees vlak.

Zo ontving hij de prijs keramiek in Faenza (1973 en 1976).

In 1982 exposeerde de keramist en tekenaar **Achiel Pauwels** in het Museum voor Sierkunst in Gent. Als Gentse kunstenaar sleepte hij in 1984 de Staatsprijs in de wacht. Hij evoceert de schoonheid en de wanhoop in onze maatschappij en heeft werk in de Musea van Brussel (Kunst en Geschiedenis), Gent, Faenza, Gdansk en Cardiff.

Einde 1993 trok **Achiel Pauwels** zich anderhalve maand terug, om in een oude steenbakkerij in de Westhoek, rond de figuur van de cellist Smajlovic, een beeldengroep te maken die het oorlogsleed in Sarajevo zou aanklagen. Het meest ontroerende werk dat **Achiel Pauwels** ooit maakte.

Bij Lannoo verscheen in 1997 een prachtig geïllustreerde monografie door Hugo Brutin.

16. DE VERBROEDERING

foto's: paul de coninck

Dit kunstwerk is van de hand van **William LIVERMORE**.

Het staat opgesteld tussen het Oude station van Ramskapelle, en het fietspad van de spoorwegbedding te Ramskapelle.

Bij de ruïne, die ons doet terugdenken aan de onmenselijke gruwelen van het oor-

logvoeren, worden drie soldaten uitgebeeld. De soldaten hebben op kerstnacht 1914 hun stellingen even verlaten, om het 'bevel is bevel' te negeren, en elkaar geen vijand maar mens te noemen. Kijk, als dit geen **monument van vrede** is ! Een symbool dat van veel grotere waarde is dan om het even welk defilé, om het even welke militaire parade of herdenking. Een symbool dat doet beseffen dat geen enkele oorlog het sterven van duizenden mensen rechtvaardigt. Een symbool dat ons doet voelen tot wat eng nationalistisch denken kan leiden. De onthulling van het beeld kaderde eveneens in de sfeer van de nationale gedichtendag. In d'Oude Schole las Wim Chielens enkele gedichten voor, die geschreven werden door soldaten die de apocalyps van de loopgrachten meemaakten. Aan het stationsgebouw las hij het verhaal van kerstnacht 1914 voor, het verhaal dat beeldhouwer Livermore inspireerde om zijn werk '25-12-1914' te maken.

Bron: blog ramskapelle leeft

De kunstenaar: WILLIAM LIVERMORE

Autodidact beeldhouwer, **William Livermore** ontdekte zijn passie voor de kunst in het algemeen en beeldhouwkunst in het bijzonder met de Franse kunstenaar Regis Liveneau. Hij begon te beeldhouwen in 2000 en volgde sinds 2008 lessen aan de Academie voor Schone Kunsten in Luik. Hij werkt met hout en steen, maar het modelleren blijft een prioriteit. Zijn portretten zijn een indrukwekkende realiteit. Hij nam deel aan diverse symposia te Durbuy.

17. HEILIG HARTBEELD

foto: paul de coninck

Dit H.Hartbeeld staat op het kerkplein in Ramskapelle.

De kunstenaar is onbekend.

Rotonde

18. GOLF MET OPSPRINGENDE KINDEREN

foto's: paul de coninck

Dit beeldhouwwerk staat opgesteld op de rotonde Diksmuidse steenweg en is gemaakt door **IVAN PEEL**.

Wat voor de moderne mens geen waarde meer heeft, wordt door **Ivan Peel** opnieuw tot leven gewekt.

Elk beeld van **Ivan** is ergens een momentopname van een belevenis of van toevallige contacten met medemensen of is geïnspireerd door de bijbel.

Elk beeld heeft een eigen verhaal, een diepere betekenis, die **Ivan** graag ook meedeelt.

Vandaar dat zijn beelden gelinkt zijn aan gedichten van Doris Dorné; twee kunstdisciplines die elkaar wonderwel aanvullen.

Bron : Nieuwpoort-digitaal

Onze lokale kunstenaars nemen regelmatig deel aan de vele kunstexposities in Nieuwpoort. Iemand die er stevast bij is en ervan geniet om zijn eigen kunstwerken te exposeren is **Ivan Peel**. Deze creatieve stadsgenoot begon zo'n tien jaar geleden met het maken van kunstwerken die meestal vervaardigd zijn uit recyclagemateriaal. In die tien jaar tijd maakte hij een 300-tal werken waarvan sommige exemplaren ondertussen werden afgebroken. **Ivan** houdt er evenwel een uitgebreide inventaris met digitale foto's op na zodat deze kunstwerken nu nog steeds op foto te bewonderen zijn. **Ivan** volgde nooit enige artistieke opleiding maar is een getalenteerde autodidact die gespecialiseerd is in

het maken van sculpturen. Hij maakt prachtige kunstwerken met sloopmateriaal en

slaagt erin om van afgedankte en vaak lelijke spullen originele kunstwerken te maken.

Bovendien zit er achter ieder werk een eigen verhaal, een diepere gedachte die Ivan graag deelt met de toeschouwers. 'Ik maak kunst met een visie en als diepgelovig mens vind ik mijn inspiratie vooral in de bijbel en in het evangelie. Vaak zien de mensen de diepere betekenis van het kunstwerk niet maar als ik hen vertel wat er achter steekt, begrijpen ze tenslotte de boodschap. Ik hou ervan om de mensen te confronteren met het verhaal achter mijn kunst en ik ben telkens tevreden als ik erin slaag om hen meer inzicht te geven'. Zelf schrijft hij ook poëzie die samen met zijn kunstwerken wordt geëxposeerd en als getalenteerde duizendpoot maakt hij ook prachtige digitale foto's.

Ivan beperkt zich niet louter tot het gebruik van recuperatiemateriaal maar hij maakt ook mooie schilderijen die vaak gekenmerkt worden door een krachtig en vloeiend lijnenspel. 'Mijn kunst is in de voorbije tien jaar geëvolueerd want nu beperk ik mij louter tot de essentie, tot de kern van de zaak', aldus **Ivan** die naar eigen zeggen enorm gestimuleerd werd door Eric Baeyens. Ook deze kunstenaar verwerkt oude materialen in zijn eigen constructies en slaagt er telkens in om er een nieuwe dimensie aan te geven. Hij moedigde **Ivan** aan om verder te gaan met zijn kunst.

'Ik voel me vanzelfsprekend bijzonder vereerd dat mijn kunstwerk op deze plek waar duizenden mensen passeren zal prijken. Het werk *Spelende kinderen in de golven* is zo'n zes meter hoog en wordt in cortenstaal gemaakt. Met dit kunstwerk worden de duizenden gezinnen die ieder jaar in Nieuwpoort hun vakantie doorbrengen verwelkomd. Bovendien worden ze aan het einde van het verblijf vriendelijk uitgewuifd van tussen de golven richting binnenland met als grootste herinnering de zee', aldus een enthousiaste **Ivan**. Het is trouwens het eerste werk uit zijn indrukwekkend oeuvre dat in een openbare ruimte een vaste stek krijgt.

Ivan is gehuwd met Gerda T'Jaecx, dochter van de Nieuwpoortse kunstenaar Sting T'Jaecx en is de trotse vader van vier dochters en fiere opa van zes kleinkinderen. Gerda kijkt ondertussen niet meer op wanneer haar man met de meest bizarre oude spullen en afbraakmateriaal naar huis komt. 'Oude landbouwtuigen, zeisen, oud ijzer, hout kortom oude broel kan ik altijd gebruiken' glimlacht Ivan die het wel spijtig vindt dat hij geen groot atelier heeft waar hij in alle rust kan werken aan zijn kunstzinnige creaties.

Bron: Nieuwpoort uw stad Mrt-apr 2009